

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Інститут управління
Кафедра педагогіки та управління закладом освіти

СИЛАБУС

навчальної дисципліни
ПП 6. «Педагогіка вищої школи»
2026 - 2027 навчальний рік

Викладач	Облес Ірина Ігорівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та управління закладом освіти
Контактний телефон	+ 38(050)578-80-88
Ідентифікатор та код доступу (Zoom / Google Meet)	627 221 2202 код доступу 902114
E-mail:	obirig@gmail.com
Сторінка курсу на сайті підтримки навчальних програм КПУ	http://www.zhu.edu.ua/cpu_edu/course/view.php?id=4513
Консультації	Консультації проводяться в дистанційному режимі за попереднім погодженням із викладачем через месенджери або електронну пошту

ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Рівень вищої освіти	Другий (Магістерський)	
Галузь знань	А Освіта	
Спеціальність	А1 Освітні науки	
Освітня програма	Педагогіка вищої школи	
Форма навчання	Денна	
Мова викладання	Українська	
Курс (рік навчання), семестр	Курс 1, семестр 2	
Цикл підготовки	Професійної підготовки	
Статус дисципліни	Обов'язкова	
Обсяг дисципліни	Кількість кредитів ECTS	3
	Загальна кількість годин	90
	Аудиторних годин	34
	Лекції	18
	Практичні	16
	Самостійна робота	56
Форма контролю	Екзамен	
Попередні компоненти (Пререквізити)	ЗП 2 Основи особистісного та професійного саморозвитку педагога ПП 1 Еволюція педагогічних теорій, концепцій та практик ПП 2 Сучасні освітні технології ПП 3 Педагогічна майстерність ПП 5 Моделювання освітнього процесу	
Паралельні та подальші	ПП 7 Психологія освітньої та управлінської діяльності	

компоненти (Постреквізити)	ПП 9 Курсова робота за спеціальністю» П 1 Переддипломна практика А 1 Підготовка та захист кваліфікаційної роботи
---	--

МЕТА, ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни – дати здобувачам цілісну систему знань про освіту у вищій школі, розкрити концепції, основні теорії, методологію, технології та методики викладання навчальних дисциплін в університетській освіті, а також оволодіння комплексом професійних умінь та навичок необхідних для здійснення їхніх майбутніх обов’язків, повноважень та функцій.

Завдання навчальної дисципліни:

- ознайомити здобувачів освіти з нормативно-правовими та концептуальними основами педагогіки вищої школи;
- надання студентам знань теоретичних положень педагогіки вищої школи;
- практичне оволодіння технікою керівництва процесом навчання й виховання у ЗВО;
- розвиток педагогічного мислення, педагогічних здібностей, педагогічної творчості;
- формування професійно-педагогічної позиції, потреби у самовдосконаленні;
- формування освіченої, творчої особистості майбутнього викладача ЗВО;
- виховання особистості, яка має високий рівень культури, громадянську відповідальність, національну гідність, патріотизм;
- виховання активної життєвої позиції.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні знати:

- структуру і зміст навчального процесу в закладі вищої освіти;
- основи організації роботи викладачів, кафедри, деканату, адміністрації;
- специфіку науково-педагогічної діяльності викладача вищої школи;
- принципи розробки педагогічних технологій освітньовиховної взаємодії зі здобувачами;
- різноманітні дослідно-експериментальні форми педагогічної діяльності;
- засоби активізації пізнавальної діяльності аудиторії здобувачів;
- методи забезпечення ефективного управління навчально-творчою діяльністю здобувачів;
- основні поняття, терміни, концепції педагогіки;
- вікові та індивідуальні особливості розвитку та виховання особистості;
- систему професійно важливих якостей педагога.

Після вивчення дисципліни студенти повинні вміти:

- творчо застосовувати знання і способи діяльності, засвоєні під час викладання навчальних дисциплін;
- планувати, організовувати і аналізувати різноманітні види навчальних і позааудиторних занять;
- використовувати у педагогічній практиці найбільш ефективні методи навчання, виховання і розвитку здобувачів;
- організовувати і проводити науково-методичну роботу;
- розробляти ефективну дидактичну систему організації навчальновиховного процесу;
- використовувати сучасні педагогічні технології організації освітньо-виховного процесу;

- використовувати засоби активізації навчально-творчої діяльності аудиторії здобувачів та інноваційні методи навчання;
- апробувати інноваційні прийоми, методи та засоби навчання і виховання, що застосовуються в системі педагогічного процесу;
- формувати самостійний стиль мислення, свою власну позицію;
- підтримувати й формувати сприятливий для успішної педагогічної діяльності соціально-психологічний клімат в колективі;
- інтегрувати одержані знання для розвитку національної культури; гуманізму, демократії і особистого самовдосконалення.

КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати проблеми, задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері освітніх наук.

Загальні компетентності

ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК 3. Здатність враховувати різноманітність, індивідуальні особливості студентів у плануванні та реалізації освітнього процесу в закладі освіти.

СК 4. Здатність здійснювати експертизу та надавати консультації з питань освітньої політики та інновацій в освіті.

СК12. Здатність проектувати та застосовувати валідні й об'єктивні методи, інструменти та критерії оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти, надавати якісний конструктивний зворотний зв'язок та дотримуватися принципів академічної доброчесності й інклюзивності.

Програмні результати навчання

РН 5. Організовувати освітній процес на основі студентоцентрованого, компетентнісного, контекстного підходів та сучасних досягнень освітніх, педагогічних наук, управляти навчально-пізнавальною діяльністю, об'єктивно оцінювати результати навчання здобувачів освіти.

РН 8. Розробляти і викладати освітні курси в закладах вищої освіти, використовуючи методики, інструменти і технології, необхідні для досягнення поставлених цілей.

РН 11. Здійснювати консультативну діяльність у сфері освітніх, педагогічних наук.

РН15. Розробляти контрольно-вимірювальні матеріали та розраховувати критерії оцінювання результатів навчання у вищій школі, здійснювати діагностичне, поточне та підсумкове оцінювання з наданням обґрунтованого й безбар'єрного зворотного зв'язку здобувачам освіти.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ 1. Дидактичні основи та методичні системи у вищій школі

Тема 1.1. Дидактика вищої школи та організації навчального процесу

Лекція 1. Педагогіка вищої школи як наука, її предмет, завдання та понятійний апарат

Лекція 2. Закони, принципи та дидактичні системи навчання у закладах вищої освіти

Лекція 3. Форми організації навчального процесу у ЗВО: традиційні, новітні та дистанційні

Лекція 4. Методика підготовки та проведення лекційних занять у вищій школі

Лекція 5. Методика організації практичних, семінарських та лабораторних занять

Розділ 2. Андрагогіка, компаративні системи та виховне середовище

Тема 2.1. Дидактичні основи андрагогіки та Lifelong Learning

Лекція 6. Дидактичні основи андрагогіки та особливості навчання дорослих аудиторій

Тема 2.2. Порівняльний аналіз закордонних систем вищої освіти

Лекція 7. Компаративний аналіз європейських та північноамериканських систем вищої освіти

Тема 2.3. Виховна робота та студентоцентроване середовище у ЗВО

Лекція 8. Студентоцентроване середовище, інклюзія та академічна культура ЗВО

Лекція 9. Система виховної роботи, патріотичного виховання та формування свідомості студента

ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Контроль результатів навчання та рівня сформованості компетентностей здобувачів здійснюється на засадах прозорості та академічної доброчесності відповідно до Положення про критерії оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Класичному приватному університеті. http://virtuni.education.zp.ua/info_cpu/node/5478

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються такі види контролю:

Вхідний контроль: проводиться на початку вивчення курсу з метою визначення рівня підготовки студентів до вивчення певної дисципліни, або загального рівня підготовки студентів за попередній період навчання. Здійснюється у формі вступного бліц-опитування або тестування.

Поточний контроль: здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних та семінарських (практичних, лабораторних) занять, перевірки завдань самостійної роботи, виконання тестів на Віртуальній аудиторії КПУ. Включає оцінювання теоретичної підготовки (усні відповіді, активність у дискусіях, тести) та перевірку практичних навичок (виконання кейсів, розрахунків, лабораторних робіт, індивідуальних завдань за темами тощо).

Семестровий (підсумковий) контроль: проводиться у формі екзамену та передбачає виконання підсумкової контрольної роботи, тесту або завдань за матеріалом усього курсу.

Особливість оцінювання: всі види вхідного, поточного і семестрового контролю оцінюються викладачем за **100-бальною шкалою**.

- практичні заняття : 28% семестрової оцінки; максимальна кількість балів -28
- індивідуальне завдання- 10% семестрової оцінки; максимальна кількість балів - 10
- контрольні заміри (модулі): 12% семестрової оцінки; максимальна кількість балів - 12
- залік 50% семестрової оцінки. Максимальна кількість балів 50

Підсумкова максимальна кількість балів 100

Для оцінювання студентів використовується система накопичування балів. Згідно з «Положенням про організацію освітнього процесу в КПУ» підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за 100-бальною шкалою з наступним переведенням у національну шкалу та шкалу ECTS.

Загальний підсумковий бал за дисципліну (за 100-бальною шкалою) формується як середньозважена величина на основі всіх поточних і підсумкових оцінок здобувача, отриманих протягом семестру, з урахуванням питомої ваги кожного виду діяльності.

$$\text{Підсумковий бал} = (B_{\text{вхід.}} \times k_{\text{вхід.}}) + (B_1 \times k_1) + (B_2 \times k_2) + \dots + (B_n \times k_n) + (B_{\text{екз.}} \times k_{\text{екз.}})$$

де:

$B_{\text{вхід.}}$ – бал за виконання завдань вхідного контролю, виставлений за 100-бальною шкалою (за наявністю); $k_{\text{вхід.}}$ – ваговий коефіцієнт вхідного контролю (як правило $k_{\text{вхід.}}=0$). Оцінка вхідного контролю не впливає на загальну оцінку з дисципліни і є інформацією для викладача щодо рівня індивідуальної готовності студентів вивчати дану

дисципліну);

$B_1, B_2, B_3, \dots, B_n$ – бали за виконання завдань поточного контролю на практичних (семінарських) заняттях, самостійної та індивідуальної роботи, виставлений за 100-бальною шкалою; $k_1, k_2, k_3, \dots, k_n$ – вагові коефіцієнти відповідного виду контролю;

$B_{\text{екз.}}$ – бал за підсумковий семестровий контроль (екзамен), виставлений за 100-бальною шкалою (за наявністю); $k_{\text{екз.}}$ – ваговий коефіцієнт підсумкового семестрового контролю (екзамену).

Сума вагових коефіцієнтів поточного та підсумкового контролю дорівнює 1

$$k_1 + k_2 + k_3 + \dots + k_n + k_{\text{екз.}} = 1$$

Структура компонентів оцінювання та їх питома вага

Види навчальної діяльності здобувача	Шкала оцінювання завдання	Ваговий коеф.	Питома вага у загальній оцінці
Розділ 1. Дидактичні основи та методичні системи у вищій школі	100	0,3	30
Тема 1.1. Дидактика вищої школи та організації навчального процесу	100	0,04	4
Лекція 1. Педагогіка вищої школи як наука, її предмет, завдання та понятійний апарат	100	0,02	2
Лекція 2. Закони, принципи та дидактичні системи навчання у закладах вищої освіти	100	0,04	4
Лекція 3. Форми організації навчального процесу у ЗВО: традиційні, новітні та дистанційні	100	0,04	4
Порівняльний аналіз класичних та інноваційних дидактичних систем ЗВО	100	0,04	4
Лекція 4. Методика підготовки та проведення лекційних занять у вищій школі	100	0,02	2
Моделювання розгортки та тексту проблемної лекції для студентів	100	0,04	4
Лекція 5. Методика організації практичних, семінарських та лабораторних занять	100	0,02	2
Розробка методичних вказівок до проведення практичного/семінарського заняття	100	0,04	4
Розділ 2. Андрагогіка, компаративні системи та виховне середовище	100	0,3	30
Тема 2.1. Дидактичні основи андрагогіки та Lifelong Learning	100	0,02	2
Лекція 6. Дидактичні основи андрагогіки та особливості навчання дорослих аудиторій	100	0,02	2
Практикум із розробки дидактичних завдань для дорослих слухачів у системі Lifelong Learning	100	0,03	3
Тема 2.2. Порівняльний аналіз закордонних систем вищої освіти	100	0,02	2
Лекція 7. Компаративний аналіз європейських та північноамериканських систем вищої освіти	100	0,02	2
Аналіз переваг та викликів закордонних освітніх моделей (ЄС, США) для українських ЗВО	100	0,04	4
Тема 2.3. Виховна робота та студентоцентроване середовище у ЗВО	100	0,02	2
Лекція 8. Студентоцентроване середовище, інклюзія та академічна культура ЗВО	100	0,02	2
Розробка проекту заходів із забезпечення інклюзивного освітнього середовища	100	0,04	4
Лекція 9. Система виховної роботи, патріотичного виховання та формування свідомості студента	100	0,02	2
Проектування програми виховної роботи та кураторського засідання у студентській групі	100	0,02	2
Дискусійна панель: Формування академічної культури та патріотичної свідомості у ЗВО	100	0,03	3
Екзамен	100	0,4	40
Разом	100	1	100

Види навчальної діяльності здобувача	Шкала оцінювання завдання	Ваговий коеф.	Питома вага у загальній оцінці
<p>Додаткові досягнення з навчальної дисципліни (за наявностію)</p> <p>Результати науково-дослідної діяльності здобувача, зокрема за такі активності:</p> <ul style="list-style-type: none"> – участь у предметних олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт з навчальної дисципліни; – участь у засіданнях наукових гуртків, зокрема в обговореннях у форматі круглих столів, присвячених актуальним темам з навчальної дисципліни; – публікації результатів досліджень у вигляді наукових статей, тез доповідей, а також виступи на наукових конференціях. 	До 10 балів		

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

100-бальна система	шкала ЄКТС	Національна шкала	Характеристика вимог та критеріїв оцінювання
90–100	A	Відмінно	Здобувач демонструє глибокі системні знання методології наукових досліджень, вільно володіє методами наукового аналізу, аргументації та інтерпретації результатів. Самостійно формулює дослідницьку проблему, обґрунтовує актуальність, застосовує теоретичні й методологічні підходи. Бездоганно виконує практичні завдання, створює наукові тексти, здійснює порівняльний аналіз, візуалізує результати та аргументовано презентує власний дослідницький проєкт.
82–89	B	Добре	Здобувач демонструє ґрунтовні знання теоретичних і методологічних засад наукових досліджень, самостійно визначає дослідницьку проблему, формулює тези та аргументує висновки. Застосовує методи аналізу й порівняння, дотримується вимог наукового стилю. Успішно виконує практичні завдання, готує аналітичні матеріали та презентує дослідницький проєкт, допускаючи лише незначні неточності.
75–81	C	Добре	Здобувач володіє основними поняттями та методами наукових досліджень, розуміє етапи підготовки дослідницького проєкту. Здатний формулювати проблему, аналізувати наукові джерела, здійснювати порівняльний аналіз і структурувати науковий текст. Виконує практичні завдання, проте допускає окремі недоліки в аргументації, інтерпретації результатів та презентації дослідження.
67–74	D	Задовільно	Здобувач демонструє базові знання методології наукових досліджень, розуміє основні етапи дослідницької роботи та принципи побудови наукового тексту. Здатний виконувати нескладні аналітичні завдання, проте має труднощі з формулюванням

100-бальна система	шкала ЄКТС	Національна шкала	Характеристика вимог та критеріїв оцінювання
			дослідницької проблеми, обґрунтуванням висновків і застосуванням методів аналізу. Практичні завдання виконує частково самостійно, потребує допомоги викладача.
60–66	E	Задовільно	Здобувач володіє мінімально необхідними знаннями з основ наукових досліджень, має фрагментарне уявлення про методологію, структуру та зміст наукової роботи. Відповіді поверхові, аргументація недостатня. Під час підготовки наукових текстів, аналізу джерел і виконання практичних завдань допускає суттєві помилки, потребує постійної допомоги викладача.
35–59	FX	Незадовільно	Здобувач демонструє недостатній рівень знань методологічних засад наукових досліджень, не володіє належним чином методами наукового аналізу. Не здатний самостійно визначити дослідницьку проблему, сформулювати тези, здійснити порівняльний аналіз та обґрунтувати висновки. Практичні завдання виконує з грубими помилками або не в повному обсязі.
1–34	F	Незадовільно	Здобувач не демонструє необхідних знань методології наукових досліджень, не розуміє основних етапів організації дослідницької роботи та принципів наукового аналізу. Не здатний підготувати науковий текст, проаналізувати джерела або презентувати дослідницький проєкт навіть за допомогою викладача. Не досягнув передбачених дисципліною результатів навчання.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: 100-БАЛЬНА, НАЦІОНАЛЬНА ТА ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

<p>Політика щодо термінів виконання завдань та перескладання</p>	<p>З огляду на безпекову ситуацію, повітряні тривоги та перебої з електропостачанням, освітній процес базується на принципах гнучкості та академічної підтримки. Усі завдання виконуються здобувачами в асинхронному режимі без застосування штрафних санкцій чи зниження балів за порушення первинних термінів, якщо затримка зумовлена об'єктивними обставинами непереборної сили. Здавання та перескладання пропущених завдань чи тем здійснюється у зручному для студента темпі протягом семестру за погодженням із викладачем без будь-яких обмежень.</p>
<p>Політика академічної доброчесності</p>	<p>Здобувачі освіти зобов'язані неухильно дотримуватись принципів академічної доброчесності під час виконання усіх видів навчальної, наукової та творчої діяльності. Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання та академічне шахрайство. Здобувачам освіти забороняється вдаватися до будь-яких форм академічного шахрайства, зокрема: використовувати під час контрольних заходів заборонені матеріали або технічні засоби; посилаючись на джерела, які не використовувались у роботі; здавати роботи з однаковим змістом, підготовлені різними особами.</p> <p>У разі встановлення порушення академічної доброчесності до здобувача освіти можуть бути застосовані такі заходи академічної відповідальності, як повторне проходження оцінювання (контрольна робота, екзамен, залік тощо), повторне вивчення відповідного освітнього компонента або відрахування з університету.</p>
<p>Політика щодо відвідування занять в умовах воєнного стану</p>	<p>Відвідування навчальних занять здобувачами вищої освіти є обов'язковим відповідно до затвердженого розкладу.</p> <p><i>Організація освітнього процесу в умовах загрози та повітряних тривог</i></p> <p>У разі включення сигналу «Повітряна тривога» під час проведення занять у режимі реального часу (Zoom / Google Meet) або перебування в приміщеннях Університету, проведення синхронного заняття негайно припиняється, а всі учасники освітнього процесу зобов'язані перейти до укриттів.</p> <p>Навчальне заняття, перерване через сигнал «Повітряна тривога» або яке не відбулося через її тривалість, автоматично переводиться в асинхронний режим.</p> <p>Відсутність здобувача освіти на синхронній конференції під час повітряної тривоги, відсутності електроенергії або зв'язку не є підставою для виставлення заборгованості чи зниження підсумкової оцінки, за умови опрацювання навчального матеріалу та виконання завдань в асинхронному режимі.</p> <p><i>Застосування дистанційних технологій та форс-мажорних обставин</i></p> <p>У разі переходу університету або його окремих структурних підрозділів на навчання із використанням дистанційних технологій через безпекову ситуацію чи інші форс-мажорні обставини, освітній процес регулюється «Положенням про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти з використанням дистанційних технологій при обмежені або відсутності фізичного відвідування закладів освіти здобувачами з причин непереборної сили (природні катаклізми, заходи карантинного порядку та інші форс-мажорні обставини) в «Класичному приватному університеті».</p> <p>Формат участі у дистанційних заняттях адаптується до поточних технічних можливостей та умов безпеки здобувачів і викладачів.</p>

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Барбашова І. А. Дидактика : навч. посіб. [для студ. вищ. пед. навч. закл.] / Ірина Анатоліївна Барбашова. – Бердянськ : Видавництво Ткачук О. В., 2009. – 232 с.
2. Вієвська М. Мотивація професійного саморозвитку у реалізації стратегії формування управлінських компетенцій / М.Вієвська, Л.Красовська // Вища школа. – 2010. - № 3 – 4. – С. 89-105.
3. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 309 с.
4. Гладуш В. А., Лисенко Г. І. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Навч. посіб. – Д., 2014. – 416 с.
5. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник. – К. : Знання, 2005. – 486 с. 4. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.
6. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. /З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2005. 6. Туркот Т. І. Педагогіка вищої школи : навч. посібн. – К. : Кондор, 2011. – 628 с.
7. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. – 2-ге вид., доп. – К. : Академвидав, 2010. – 456 с

допоміжна:

1. Барановська Л. В. Педагогіка та психологія вищої школи: навч. посібн. Київ: НАУ, 2015. 240 с.
2. Бех І. Д. Виховання особистості: підручник. Київ: Либідь, 2008. 848 с. 4. Кайдалова Л. Г., Щокіна Н. Б. Педагогіка вищої школи. Харків: Видво НФаУ, 2011. 24 с.
3. Подоляк Л.Г., Юрченко В. І. Психологія вищої школи: підручник. Київ: Каравела, 2017. 360 с.
4. Хрестоматія з педагогіки вищої школи: навч. посіб./за заг. ред. В. І. Лозової. Харків: Апостроф, 2011. 408 с.
5. Формування і розвиток інтелектуально-творчого потенціалу студентів : [монографія] / [Ю.І. Кулагін, Н.П. Статінова, О.М. Куценко та ін.]. – К. : КНТЕУ, 2012. – 212 с.
6. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ualib.com.ua/b_96.html
7. Яблонко В.Я. Психолого-педагогічні основи формування особистості : [навч. посібник] / В.Я. Яблонко. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 220 с.

Інформаційні ресурси

1. Електронна бібліотека НПУ імені М.П. Драгоманова [Електронний ресурс] / Спосіб доступу: www.npu.edu.ua (elib@npu.edu.ua)
2. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс] / Спосіб доступу: URL: <http://www.mon.gov.ua/main.php?query=laws/education/prof> – Загол. з екрана.
3. Концептуальні засади розвитку педагогічної освіти України та її інтеграції в європейський освітній простір [Електронний ресурс] / Спосіб доступу: <http://www.mon.gov.ua/main.php?query=laws/education/prof-tech/6/0001> – Загол. з екрана.
4. Національна доктрина розвитку освіти в Україні. [Електронний ресурс] / Спосіб доступу: <http://ocvita.in.ua/index.php?option> Загол. з екрана.

5. Про вищу освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 1 лип. 2014 р. № 1556- VII : [станом на 14.06.2016 р. – Київ, 2016. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

6. Про основні компетенції для навчання протягом усього життя (від 18 грудня 2006 року) [Електронний ресурс] : Рекомендація 2006/962/ЄС Європейського Парламенту та Ради (ЄС). – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_975